SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja

Druk nr 3189

SPRAWOZDANIE
KOMISJI KULTURY I ŚRODKÓW PRZEKAZU

o poselskim projekcie uchwały w 75. rocznicę stracenia pułkownika Stanisława Kasznicy, ostatniego komendanta głównego Narodowych Sił Zbrojnych (druk nr 3181)

Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 37 ust. 1 i art. 40 ust. 1 regulaminu Sejmu – po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu – skierowała w dniu 2 maja 2023 r. powyższy projekt uchwały do Komisji Kultury i Środków Przekazu do pierwszego czytania.

Komisja Kultury i Środków Przekazu po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu uchwały na posiedzeniu w dniu 9 maja 2023 r.

wnosi:

W y s o k i S e j m podjąć raczy załączony projekt uchwały.

Warszawa, dnia 9 maja 2023 r.

Przewodniczący Komisji
i Sprawozdawca

(-) Piotr Babinetz

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

projekt

U C H W A Ł A

S E J M U R Z E C Z Y P O S P O L I T E J P O L S K I E J

z dnia ... 2023 r.

w sprawie upamiętnienia ostatniego komendanta głównego Narodowych Sił Zbrojnych podpułkownika Stanisława Kasznicy w 75. rocznicę jego stracenia

12 maja 2023 roku przypada 75. rocznica wykonania przez komunistycznych katów wyroku śmierci na ostatnim komendancie głównym Narodowych Sił Zbrojnych podpułkowniku Stanisławie Kasznicy.

Stanisław Józef Kasznica urodził się 25 lipca 1908 roku we Lwowie. Był synem profesora prawa i rektora Uniwersytetu Poznańskiego Stanisława Wincentego Kasznicy. Od lat młodzieńczych związany był z Poznaniem, gdzie w 1933 roku skończył studia prawnicze na uniwersytecie i zdał egzamin adwokacki. Jednocześnie ukończył Szkołę Podchorążych Rezerwy Artylerii we Włodzimierzu Wołyńskim, a następnie otrzymał stopień podporucznika. Politycznie związał się z ruchem narodowym. We wrześniu 1939 roku wziął udział w kampanii wrześniowej jako dowódca 1. plutonu 2. baterii w 7. Dywizjonie Artylerii Konnej. Walczył w bitwie nad Bzurą oraz uczestniczył w obronie Warszawy. Za udział w walkach został odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari i Krzyżem Walecznych.

Od października 1939 roku działał w konspiracji narodowej. Był członkiem Grupy „Szańca". Współorganizował Związek Jaszczurczy, który w 1942 roku przekształcił się w Narodowe Siły Zbrojne. W strukturach tych dał się poznać jako organizator administracji cywilnej w ramach Służby Cywilnej Narodu. Propagował również ideę powrotu Ziem Zachodnich do Polski.

W trakcie Powstania Warszawskiego brał udział w walkach na Ochocie. Po opuszczeniu stolicy został komendantem okręgu Częstochowa NSZ, a od marca 1945 roku działał jako komendant Obszaru Zachód NSZ. Tworzył w Wielkopolsce organizacje konspiracyjne o charakterze wywiadowczym, a także rozbudowywał struktury konspiracji środowisk akademickich. Od sierpnia 1945 roku pełnił obowiązki komendanta głównego NSZ. W lutym 1947 roku wraz z kierownikiem Obozu

Narodowego i kapitanem NSZ Lechem Neymanem został aresztowany przez funkcjonariuszy bezpieki. Przeszedł ciężkie śledztwo, następnie w wyniku wyroku sądu wojskowego w Warszawie został skazany na karę śmierci. Zabito go strzałem w tył głowy, a jego ciało komuniści zakopali po kryjomu na Powązkach. Taki sam los spotkał Lecha Neymana.

W 2009 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński odznaczył pośmiertnie Stanisława Kasznicę Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi dla niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej. Dopiero w 2012 roku dzięki pracom Instytutu Pamięci Narodowej szczątki Stanisława Kasznicy zostały odnalezione i zidentyfikowane, a w 2015 roku został on uroczyście pochowany w Panteonie-Mauzoleum Wyklętych-Niezłomnych na Łączce na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, po 75 latach od egzekucji, składa hołd podpułkownikowi Stanisławowi Kasznicy oraz żołnierzom i działaczom związanym z Narodowymi Siłami Zbrojnymi, którzy oddali życie w walce z dwoma okupantami o niepodległość Polski.